

Do not open this Test Booklet until you are asked to do so.

इस परीक्षा पुस्तिका को तब तक न खोलें जब तक कहा न जाए।

Read carefully the Instructions on the Back Cover (Page 19 & 20) of this Test Booklet.

इस परीक्षा पुस्तिका के पिछले आवरण (पृष्ठ 19 व 20) पर दिए गए निर्देशों को ध्यान से पढ़ें।

For instructions in Telugu see Page 2 of this booklet. / तेलुगु में निर्देशों के लिए इस पुस्तिका का पृष्ठ 2 देखें।

INSTRUCTIONS FOR CANDIDATES

परीक्षार्थियों के लिए निर्देश

1. This booklet is a supplement to the Main Test Booklet for those candidates who wish to answer EITHER Part IV (Language I) OR Part V (Language II) in TELUGU language, but NOT BOTH. 2. Candidates are required to answer Part I and Part II or III from the Main Test Booklet and Parts IV and V from the languages chosen by them. 3. Questions on English and Hindi languages for Part IV and Part V have been given in the Main Test Booklet. Language Supplements can be asked for separately. 4. Use Blue/Black Ball Point Pen only for writing particulars on this page/marking responses in the Answer Sheet. 5. The CODE for this Language Booklet is E. Make sure that the CODE printed on Side-2 of the Answer Sheet and on your Main Test Booklet is the same as that on this Language Supplement Booklet. In case of discrepancy, the candidate should immediately report the matter to the Invigilator for replacement of the Language Supplement Test Booklet. 6. This Test Booklet has two Parts, IV and V consisting of 60 Objective Type Questions, and each carries 1 mark : Part IV : Language I – (Telugu) (Q. Nos. 91 – 120) Part V : Language II – (Telugu) (Q. Nos. 121 – 150) 7. Part IV contains 30 questions for Language I and Part V contains 30 questions for Language II. In this Test Booklet, only questions pertaining to Telugu language have been given. In case the language(s) you have opted for as Language I and/or Language II is a language other than Telugu, please ask for a Supplement (Language) Test Booklet of E Code that contains questions on that language. The languages being answered must tally with the languages opted for in your Application Form. No change in languages is allowed. 8. Candidates are required to attempt questions in Language II (Part V) in a language other than the one chosen as Language I (Part IV) from the list of languages. 9. Rough work should be done only in the space provided in the Test Booklet for the same. 10. The answers are to be recorded on the OMR Answer Sheet only. Mark your responses carefully. No whitener is allowed for changing answers.	1. यह पुस्तिका मुख्य परीक्षा पुस्तिका की एक परिशिष्ट है, उन परीक्षार्थियों के लिए जो या तो भाग IV (भाषा I) या भाग V (भाषा II) तेलुगु भाषा में देना चाहते हैं, लेकिन दोनों नहीं। 2. परीक्षार्थी भाग I एवं भाग II या III के उत्तर मुख्य परीक्षा पुस्तिका से दें और भाग IV व V के उत्तर उनके द्वारा चुनी भाषाओं से। 3. अंग्रेजी व हिन्दी भाषा पर प्रश्न मुख्य परीक्षा पुस्तिका में भाग IV व भाग V के अन्तर्गत दिए गए हैं। भाषा परिशिष्टों को आप अलग से माँग सकते हैं। 4. इस पृष्ठ पर विवरण अंकित करने एवं उत्तर पत्र पर निशान लगाने के लिए केवल नीले/काले बॉल पॉइंट पेन का प्रयोग करें। 5. इस भाषा पुस्तिका का कोड E है। यह सुनिश्चित कर लें कि इस भाषा परिशिष्ट पुस्तिका का कोड, उत्तर पत्र के पृष्ठ-2 एवं मुख्य प्रश्न पुस्तिका पर छपे कोड से मिलता है। अगर यह भिन्न हो तो परीक्षार्थी दूसरी भाषा परिशिष्ट परीक्षा पुस्तिका लेने के लिए निरीक्षक को तुरन्त अवगत कराएँ। 6. इस परीक्षा पुस्तिका में दो भाग IV और V हैं, जिनमें 60 वस्तुनिष्ठ प्रश्न हैं, तथा प्रत्येक 1 अंक का है : भाग IV : भाषा I – (तेलुगु) (प्रश्न सं. 91 – 120) भाग V : भाषा II – (तेलुगु) (प्रश्न सं. 121 – 150) 7. भाग IV में भाषा I के लिए 30 प्रश्न और भाग V में भाषा II के लिए 30 प्रश्न दिए गए हैं। इस परीक्षा पुस्तिका में केवल तेलुगु भाषा से सम्बन्धित प्रश्न दिए गए हैं। यदि भाषा I और/या भाषा II में आपके द्वारा चुनी गई भाषा(एँ) तेलुगु के अलावा है/हैं, तो कृपया E कोड वाली उस भाषा वाली परिशिष्ट (भाषा) परीक्षा पुस्तिका माँग लीजिए। जिन भाषाओं के प्रश्नों के उत्तर आप दे रहे हैं वह आवेदन पत्र में चुनी गई भाषाओं से अवश्य मेल खानी चाहिए। भाषाओं का परिवर्तन अनुमत्य नहीं है। 8. परीक्षार्थी भाषा II (भाग V) के लिए, भाषा सूची से ऐसी भाषा चुनें जो उनके द्वारा भाषा I (भाग IV) में चुनी गई भाषा से भिन्न हो। 9. रफ कार्य परीक्षा पुस्तिका में इस प्रयोजन के लिए दी गई खाली जगह पर ही करें। 10. सभी उत्तर केवल OMR उत्तर पत्र पर ही अंकित करें। अपने उत्तर ध्यानपूर्वक अंकित करें। उत्तर बदलने हेतु श्वेत रंजक का प्रयोग निषिद्ध है।

Name of the Candidate (in Capital Letters) : _____

परीक्षार्थी का नाम (बड़े अक्षरों में) : _____

Roll Number (अनुक्रमांक) : in figures (अंकों में) _____

: in words (शब्दों में) _____

Centre of Examination (in Capital Letters) : _____

परीक्षा केन्द्र (बड़े अक्षरों में) : _____

Candidate's Signature : _____ Invigilator's Signature : _____

परीक्षार्थी के हस्ताक्षर : _____ निरीक्षक के हस्ताक्षर : _____

Facsimile signature stamp of Centre Superintendent _____

ఈ చిన్న పుస్తకములో 20 ముద్రిత పుటలు కలవు.

MAK-23-II

పరీక్ష పుస్తక కోడ్

ప్రశ్న పత్రం II

భాగము IV మరియు V

తెలుగు భాషా సస్టిమెంట్

మిమ్మల్ని ఈ చిన్న పుస్తకము తెరవమని చెప్పే వరకు తెరవవద్దు.

ఈ పరీక్ష చిన్న పుస్తకము వెనక పేజీ (పేజీ 19 మరియు 20) లో ఇచ్చిన సూచనలను జాగ్రత్తగా చదవండి.

పరీక్షార్థులకు సూచనలు :

1. ఈ చిన్నపుస్తకం ప్రధాన పరీక్ష పుస్తకానికి అనుబంధం. ఇది భాగము IV (భాష I) లేక భాగము V (భాష II) తెలుగులో రాయదల్చుకున్న విద్యార్థులకు రెండు కాదు.
2. పరీక్షార్థి భాగము I మరియు భాగము II లేక III లకు సమాధానములను ముఖ్య పరీక్ష పుస్తకమునుంచి మరియు భాగము IV మరియు V ల సమాధానములను వారు ఎంపిక చేసుకొన్న భాషలో ఇవ్వాలి.
3. ఇంగ్లీషు మరియు హిందీ భాషలో ప్రశ్నలు ముఖ్య పరీక్ష పుస్తకములో భాగము IV మరియు భాగము V లో ఇవ్వబడినవి. భాష సస్టిమెంటును వేరుగా అడిగి తీసుకొనవచ్చును.
4. ఈ పేజీలలో వివరణ ఇచ్చినపుడు మరియు జవాబు గుర్తు పెట్టినపుడు, తప్పక కేవలం నీలం/ నలుపురంగు గల బాల్ పాయింటు పెన్నును మాత్రమే ఉపయోగించాలి.
5. ఈ భాష పుస్తక కోడ్ E. జవాబు పత్రాలలో సైడ్-2 పేజీలో కూడా ఈ కోడ్, ఉన్నదో లేదో సరిచూడండి మరియు పరీక్ష పుస్తక సంఖ్య, జవాబు పత్రాలలో గల పరీక్ష పుస్తక సంఖ్య సరిచూడండి. తేడా ఉన్నట్లయిన వెంటనే పరీక్షాధికారికి ఫిర్యాదు చేయండి. ప్రశ్నపత్రాలను, జవాబు పత్రాలను మార్పు చేయించు కొనడం తప్పనిసరి.
6. ఈ ప్రశ్న పత్రములో రెండు భాగాలు, IV మరియు V ఇందులో విషయాశ్రయ రకం (ఆబ్జెక్టివ్ టైప్) 60 ప్రశ్నలున్నాయి. ప్రతిప్రశ్నకు 1 మార్కు కేటాయించడమైనది :
భాగం IV : భాష I – (తెలుగు) (ప్రశ్న 91 నుండి ప్రశ్న 120 వరకు)
భాగం V : భాష II – (తెలుగు) (ప్రశ్న 121 నుండి ప్రశ్న 150 వరకు)
7. భాగం IV భాష I లో 30 ప్రశ్నలు మరియు భాగం V భాష II లో 30 ప్రశ్నలు కలవు. ఈ పరీక్ష పుస్తకములో తెలుగుభాషకు సంబంధించిన ప్రశ్నలు మాత్రమే ఇవ్వబడినవి. మీరు ఎంపిక చేసుకొన్న భాషలలో, భాష I మరియు/లేక భాష II భాష తెలుగు భాష కాకా వేరొకటయితే, దయచేసి ఆ భాషలో ప్రశ్నలు గల E కోడ్ పరీక్ష పుస్తక సస్టిమెంట్ ము (భాషా) కొరకు అడిగితిసుకొండి. మీరు జవాబు వ్రాసిన భాష మరియు అప్లికేషను ఫార్మ్ లో ఎంపిక చేసుకొన్న భాష ఒకటే అయి ఉండాలి. భాషలలో మార్పు అనుమతించబడదు.
8. పరీక్షార్థి భాష II (భాగము V) లోని ప్రశ్నలును (భాగము IV లో) ఎంపిక చేసుకొన్న భాష I (భాష IV లో) భాషల జాబితాలో గల భాష కన్నా భిన్నమైనదిగా ఉండవలెను.
9. చిత్తు పని (రఫ్ వర్క్ ను) పరీక్ష పుస్తకములో దాని కొరకు కేటాయించబడిన స్థలములోనే చేయవలెను.
10. జవాబులు OMR జవాబు పుస్తకములోనే వ్రాయవలెను. మీ జవాబులను జాగ్రత్తగా గుర్తించండి. జవాబులను మార్పులకు నైట్ మేర్ వాడుట నిషేధము.

పరీక్షార్థి పేరు (పూర్తిగా పెద్ద అక్షరాలలో) : _____

పరీక్షార్థి క్రమ సంఖ్య : (అంకెలలో) _____

: (అక్షరాలలో) _____

పరీక్షా కేంద్రం పేరు (పూర్తిగా పెద్ద అక్షరాలలో) : _____

పరీక్షార్థి చేద్రాలు (సంతకం) : _____ పర్యవేక్షకుని చేద్రాలు (సంతకం) : _____

Facsimile signature stamp of
Centre Superintendent _____

పరీక్షార్థి తెలుగును భాష - I గా ఎంపిక
చేసుకొని ఉన్నట్లయితేవారు మాత్రమే ఈ
భాగములోని ప్రశ్నలకు సమాధానములు
వ్రాయవలెను.

భాగము IV

భాష I

తెలుగు

సూచనలు : కింది వాటిలో అత్యంత సరైన సమాధానాల్ని ఎంపిక చేసుకొని జవాబును గుర్తించండి.
(ప్ర. 91 నుంచి 105 వరకు).

91. ఒక ఉపాధ్యాయురాలు ఆరవ తరగతి విద్యార్థులకు ఒక సినిమాను శీర్షికలతో ప్రదర్శించటం జరిగింది. ఆ సినిమా వాచక పుస్తకంలోని ఒక అధ్యాయం ఆధారంగా రూపొందించినది. శీర్షికలతో కూడిన ఈ చిత్రప్రదర్శన ఏ అంశాన్ని ప్రోత్సహిస్తుంది?

- (1) వినికెడి ఎత్తుగడలు, చురుకుగా చూడటం, ప్రామాణిక భాషా సామగ్రిని వాడేందుకు విద్యార్థులను ప్రేరేపించడం.
- (2) చురుకుగా చూడటం, వినడం.
- (3) అటువంటి సినిమాలు మరిన్ని చూడటం.
- (4) మౌఖిక ఆధారాల ద్వారా వినికెడి ఎత్తుగడలు, నటుల నటన, ప్రశంసించటం, సమీక్ష రాయటం.

92. నిశ్చిత వాక్యం (Assertion) (A) : ఒక విద్యార్థి తన మొదటి బాల్యదశలో భావ వాచకాలకంటే క్రియాపదాల్ని ఎక్కువగా ఉపయోగిస్తాడు, వ్యాకరణ సూత్రాలను పట్టించుకోడు.

హేతువు (Reason) (R) : పిల్లలకు పదసంపద స్థాయి ఉండదు.

కింది ప్రకటనలలో చదవండి మరియు సరైన ఎంపికను ఎంచుకోండి :

- (1) (A) సరైనది, (R) తప్పు.
- (2) (A) మరియు (R) సరైనవి అయితే (A) కి (R) సరైన వివరణ కాదు.
- (3) (A) తప్పు, (R) సరైనది.
- (4) (A) మరియు (R) సరైనవి ఇంకా (A)కి (R) సరైన వివరణ.

93. ఒక విద్యార్థి తన తరగతి గది అనుభవాలను తన తల్లితో పంచుకుంటూ మెలకువగా కళ్ళు మూసుకుని బ్యాగులోంచి ఒక వస్తువుని బయటకు తీసి దానిని వర్ణించమని మా ఉపాధ్యాయురాలు అడుగుతుందని చెబుతుంది. నిజంగా ఇది అభ్యసనానికి సరైన మార్గం.

పై అంశం లేక ప్రకటన విద్యార్థి అభ్యసన ప్రాధాన్యతలని తెలియజేస్తుంది. ఆమె ప్రాధాన్యతలను గుర్తించండి.

- (1) నేను కదిలేటప్పుడు భాషను బాగా గుర్తు పెట్టుకుంటాను.
- (2) ఒక అంశాన్ని గురించి విన్నప్పుడు నేను భాషను బాగా గుర్తు పెట్టుకుంటాను.
- (3) ఒక విషయాన్ని కాపీ చేసేటప్పుడు నేను భాషను బాగా గుర్తు పెట్టుకుంటాను.
- (4) ఒక అంశాన్ని చూసినప్పుడు భాషను నేను బాగా గుర్తు పెట్టుకుంటాను.

94. అభ్యాసకుడు చేసిన దానిని గురించిన ఉదాహరణను చదవండి. ఆ ఉదాహరణతో జత చెయ్యగలిగే ఎత్తుగడను ఎన్నుకోండి.

“ఒక విషయం ఏమిటో తెలియనప్పుడు, నేను దానిని చూస్తాను.”

- (1) మూలాధార అంశాలను సంప్రదించడం
- (2) అభ్యసనానికి అవకాశాలు వాడుకోవటం
- (3) గందరగోళపు మానసిక స్థితి
- (4) సహసంబంధాల మీద (collocations) దృష్టి పెట్టడం

95. డయాగ్నస్టిక్ పరీక్ష ఈ విషయాన్ని అంచనా వేసేందుకు ఉపయోగిస్తారు :

- (1) వాచకంలోని ప్రధాన అంశాలను సంక్షిప్త పరచగలిగే అభ్యాసకుల సామర్థ్యం.
- (2) భాషకు సంబంధించి తమ తప్పులను గుర్తించగలిగే అభ్యాసకుల సామర్థ్యం.
- (3) వాళ్ళ సాధనను బట్టి అభ్యాసకులకు ఒక క్రమంలో ర్యాంక్ ఇవ్వడం.
- (4) అభ్యాసకులకు భాషకు సంబంధించిన విషయాలలో ఉండే బలాన్ని, బలహీనతను.

96. నైపుణ్య పరీక్ష ఎప్పుడూ ఈ విషయాన్ని అంచనా వేస్తుంది

- (1) అభ్యాసకులు చేరుకున్న భాషా స్థాయి
- (2) విద్యార్థులకు బోధించిన భాష
- (3) బహుళ ఇంద్రియ గ్రహణ
- (4) రోజువారీ సంభాషణ భాష

97. అభ్యాసకులను ఒక ఉపాధ్యాయురాలు అనేక బృందాలుగా విడగొడుతుంది. ఏనుగుల గురించి ఒక కథ చదవబోయే ముందు ఏనుగుల గురించి ఒక క్వీజ్ చేయమని అడుగుతుంది. ఈ సందర్భంలో ఉపాధ్యాయురాలి లక్ష్యం

- (1) ఒక విషయాన్ని గురించి ఆసక్తి రేకెత్తించడం
- (2) సమ ఉజ్జీల (peer) ఫీడ్ బ్యాక్ ఇవ్వడం
- (3) వాచక సమీక్ష రాయటం
- (4) వాళ్ళ జ్ఞాపక శక్తిని పరీక్షించటం

98. ఒక భాషా తరగతిగదిలో ఒక విద్యార్థి తరగతిని భంగపర్చుతూ ఉన్నాడు. అలా భంగపర్చుస్తున్న విద్యార్థిని కట్టడి చేసేందుకు ఉపాధ్యాయురాలు చేయాల్సింది

- (1) పరిష్కారాలు చెప్పమని ముందుగా విద్యార్థులతో మాట్లాడటం
- (2) శ్రద్ధతో ఉన్న విద్యార్థులను ఉద్దేశించి మాట్లాడడం
- (3) పరిష్కారాలు చెప్పమని తల్లిదండ్రుల మీద ఆధారపడడం
- (4) ఆ విద్యార్థి ప్రవర్తన గురించి పాఠశాల అధికారులకు తెలియజేయడం

99. “భావాలను గురించి విద్యార్థులు మేధోమధనం చేసి, వాటిని ఒక క్రమంలో పెట్టి, రాసి, ఎడిట్ చేసి ఆ తరువాత తిరిగి రాయటం జరుగుతుంది.”

ఈ క్రమం ఏ నైపుణ్యాన్ని ప్రతిబింబిస్తుంది?

- (1) పఠన నైపుణ్యం
- (2) మాట్లాడే నైపుణ్యం
- (3) రాసే నైపుణ్యం
- (4) వినికెడి నైపుణ్యం

100. నిశ్చిత వాక్యం (Assertion) (A) : చదవటం, రాయడం అనే నైపుణ్యాలు ప్రాథమిక దశలో విమర్శనాత్మక ఆలోచనకు ఉపకరిస్తాయి.

హేతువు (Reason) (R) : విమర్శనాత్మక ఆలోచన చదవడం, రాయడానికి సంబంధించిన ఉప నైపుణ్యం.

కింది ప్రకటనలలో చదవండి మరియు సరైన ఎంపికను ఎంచుకోండి :

- (1) (A) మరియు (R) సరైనవి. (A) కి సరైన వివరణ (R) కాదు.
- (2) (A) మరియు (R) రెండూ సరైనవి. (A) కి సరైన వివరణ (R).
- (3) (A) సరైనది కాదు (R) సరైనది.
- (4) (A) సరైనది, (R) తప్పు.

101. భాషా నైపుణ్యాలు ఈ క్రింది పద్ధతి ద్వారా మరింత బాగా నేర్చుకోబడతాయి

- (1) సవాలుగాను, యాంత్రికంగా ఉండే భాషా డ్రిల్లుల సహాయంతో
- (2) ఉపాధ్యాయురాలు ఒకసారికి ఒకే నైపుణ్యం మీద దృష్టి పెట్టినప్పుడు
- (3) వాటిని సమీకృత పద్ధతిలో చూసినట్లయితే
- (4) కేవలం లిఖిత పరీక్షలు మరియు అసైన్మెంట్స్

102. కథన నైపుణ్యాన్ని (narrative skill) విద్యార్థులు అర్థం చేసుకున్నది లేనిదీ తెలుసుకునేందుకు ఉపాధ్యాయురాలు విద్యార్థులను ఈ పని చేయమని అడగాలి

- (1) వారు ఆశ్చర్య పడ్డప్పుడు ఒక సంఘటనను పంచుకోవడం
- (2) వాచకంలోని క్రియలను, విశేషణాలకు వృత్తం పెట్టడం
- (3) వర్ణనాత్మక పదాలను ఉపయోగిస్తూ ఉన్నప్పుడు తప్పులను సరిదిద్దడం
- (4) కథ చదివి అవగాహనకు సంబంధించిన ప్రశ్నలకు సమాధానం చెప్పడం

103. ఒక ఏడో తరగతి ఉపాధ్యాయురాలు నిర్దేశితతర పుస్తకాలను కూడా చదివేందుకు అవకాశం కల్పిస్తోంది. ఈ సందర్భంలో ఆమె ప్రోత్సహిస్తున్నది.

- (1) తీక్షణ పఠనం
- (2) భాగస్వామ్య పఠనం
- (3) విస్తృత పఠనం
- (4) పర్యవేక్షిత పఠనం

104. ఒక ప్రధాన ఉపాధ్యాయుడు కొత్తగా మొదలయ్యే విద్య సంవత్సరానికి వాచక ఇతర వనరులను ఎన్నిక చేసుకోమని అడుగుతాడు. వాటిని ఎన్నిక చేసుకోవటంలో ఈ క్రింది వాటిలో ఏది సంగతం కాని అంశం?

- (1) వాచక పుస్తకాల మరియు వనరుల అనుకూలత
- (2) అభ్యసన అవసరాలు మరియు విద్యార్థులకు తెలిసిన భాషలు
- (3) విద్యార్థుల స్థాయి
- (4) భావనాత్మక సంక్లిష్టత మరియు విషయ గాఢత

105. అభ్యాసకుల భాషా ఉపయోగాన్ని పర్యవేక్షించేందుకు ఉపాధ్యాయురాలు ప్రయోగాన్ని రూపొందించింది. ఈ పర్యవేక్షణలో ఏది అత్యంత ముఖ్యమైనది, అవసరమైనది?

- (1) విషయాన్ని అభ్యసనం చేయటం, సిద్ధం చేయటం, సమర్పించటం
- (2) ఉచ్చారణల ఉత్పత్తి, పునరుక్తి మరియు ఉపయోగం
- (3) పరిశీలన, ఫీడ్ బ్యాక్ సెషన్లు మరియు లిఖిత నివేదికలు
- (4) చెక్ లిస్ట్, అంచనాలు మరియు అభ్యసన ఫలితాలు

సూచన : ఈ క్రింద ఇవ్వబడిన వ్యాసభాగమును చదివి 106 నుండి 111 వరకు గల ప్రశ్నలకు సమాధానములు రాయండి.

హిమవత్పాదవనాంతకలిరతిమై నేపారి కోపారుణ

క్రమనేత్రాంచలమై ప్రభూతమదరేఖం బైన గంధద్విపేం

ధ్రుము డాయం జని సిల్గు సూపుట సుమీ ధర్మాత్ము నత్కుగ్రవి

క్రముగౌతేయవరిష్ఠు నూవు దోడరంగా జూచు టూహింపగన్.

106. 'అత్కుగ్ర'లోని సంది

- (1) గుణసంది
- (2) వృద్ధి సంది
- (3) ఆప్రేక్షిత సంది
- (4) యణాదేశ సంది

107. ఈ క్రింది వాటిలో సవర్ణదీర్ఘ సంది కానిది

- (1) నేత్రాంచలము
- (2) కోపారుణ
- (3) గంధ ద్విపేంద్రము
- (4) ధర్మాత్ముడు

108. ఈ పద్యంలోని అలంకారము

- (1) శ్లేషాలంకారము
- (2) ఉపమ
- (3) వినోక్త్యాలంకారము
- (4) రూపకము

109. పద్యం ఏ వృత్తాకి చెందిన ఛందస్సులో ఉంది

- (1) ఉత్పలమాల
- (2) మత్తేభము
- (3) చంపకమాల
- (4) శార్దూలము

110. పద్యంలో ఏయే అక్షరాలకు యతి చెల్లుతుంది

- (1) ప్రథమగణం మొదటి అక్షరం, ఐదవ గణంలోని మొదటి అక్షరం
- (2) ప్రథమగణ ప్రథమాక్షరానికి చతుర్థ గణంలోని ద్వితీయాక్షరానికి
- (3) రెండవ గణం తొలి అక్షరం ఐదవ గణం మొదటి అక్షరం
- (4) ప్రథమగణ ప్రథమాక్షరానికి పంచమగణంలోని ద్వితీయాక్షరానికి

111. 'మైనేపా' పదంలోని గురులఘుక్రమం

- (1) IUI
- (2) UUU
- (3) IIU
- (4) IUU

సూచన : ఈ క్రింద ఇవ్వబడిన వ్యాసభాగమును చదివి 112 నుండి 120 వరకు గల ప్రశ్నలకు సమాధానములు రాయండి.

శ్రీ.శ. పన్నెండవ శతాబ్దినుండి నేటి వరకు దాదాపు ఎనిమిది వందల సంవత్సరముల కాలమున శతక వాఙ్మయ ప్రక్రియ యుగయుగమున పుష్టిని చేకూర్చుకుని శాఖోపశాఖలుగా వికాసము నొందినది. నన్నయ యుగమునుండి ఆధునిక యుగము

వరకును ఈ ప్రక్రియ సజీవ స్రవంతి వలె కొనసాగినది. మహాకావ్యములతో పాటు శతకములు వర్ధిల్లినవి. మహాకవుల శ్రేణిలో శతక కవులును విశిష్ట స్థానమును అలంకరించినారు, ఈ ఒక్క అంశము శతక వాఙ్మయ వికాసము దాని ప్రాధాన్యమును నిరూపించును. ఆంధ్ర వాఙ్మయ చరిత్రలో యుగవిభజనము ననుసరించి శతక వాఙ్మయ వికాసమును గమనించినచో ఈ అంశము స్పష్టమగుచున్నది.

కవిత్రయము, నన్నెచోడుడు మున్నగు కవులతోపాటు ఈ యుగములో జీవించిన శతక కర్తలలో మల్లికార్జున పండితుడు, భద్రభూపాలుడు, యధావాక్కుల అన్నమయ్య, పాలకురికి సోమన, శివదేవయ్య, రావిపాటి త్రిపురాంతకుడు మున్నగువారు ప్రముఖులు. మల్లికార్జున పండితారాధ్యుడు, అన్నమయ్య, పాలకురికి సోమన శతక కవిత్రయముగ మహోన్నత స్థానము నలంకరించిరి. ఆంధ్ర శతక వాఙ్మయ సౌధమునకు సుస్థిరమైన పునాదులు వేసినారు వీరు. భక్తి శతకములతో ఆరంభమైన శతక ప్రక్రియ క్రమముగా నూత్న మార్గమున పయనించిన దీయుగముననే. భద్రభూపాలుని నీతిశాస్త్రముక్తావళి ప్రథమ రాజనీతి శతకము. సుమతీ శతకము మొదటి నీతి శతకము - శివదేవ మంత్రి శివదేవ మణి శతకమునందలి పద్యమొకటి మాత్రమే లభించినది. త్రిపురాంతకుని అంబికా శతకమునందలి పద్యములు కూడా కొన్ని మాత్రమే లభించినవి. ఇది తెలుగులో వెలువడిన మొదటి దేవీశతకమన వచ్చును. ఈ యుగమున భక్తి, నీతి ప్రధానములుగా శతకములు వెలువడినవనియు, భక్తి శతకములలో ఉపశాఖ దేవీభక్తి శతక శాఖకు, నీతి శతకములలో సామాన్య నీతి, రాజనీతి ప్రధానములగు శతక శాఖలకు మార్గ మేర్పడినదనియు పై అంశములు నిరూపించుచున్నవి.

మహాకావ్యము స్వరూప స్వభావములందు ఈ యుగమున మార్పునొందినట్లే శతకము కూడా సంది యుగమున వివిధ మార్గములలో వికాసమునొందినది. పోతన, వెన్నెలకంటి జన్నయ్య, తాళ్ళపాక అన్నమాచార్యులు- శరభాంకుడు, అయ్యలరాజు త్రిపురాంతకుడు- సదానందుడు అను కవులు ఈ యుగమునలంకరించిన శతక కర్తలు. పూర్వ యుగమున వీరశైవ ప్రాబల్యమున శివభక్తి ప్రధానముగ వెలువడ ఈ యుగమున వైష్ణవమత ప్రభావమున భాగవతభక్తి ప్రధానములగు శతకములు, రామకృష్ణ అవతారమూర్తులపై, క్షేత్ర దైవములపై శతకములు వెలువడినవి. తత్వప్రధానమగు శతకము ఈ యుగమున వెలువడినట్లు భావింపవచ్చును. సదానందుడు ఈ కాలమున జీవించినట్లు చరిత్రకారుల మతము-సదానందయోగి శతక మీతని కృతి. వెన్నెలకంటి జన్నయ్య దేవకీనందన శతకమున క్రష్ణావతార లీలలు వర్ణితములు-శృంగార ప్రధానముగను, భక్తిప్రధానముగను శతకమును రచించినందు వలన ఇందలి శృంగార వర్ణనలు అనంతర కాలమున వెలువడిన శృంగార శతకములకు మార్గదర్శకములైనవి. వీరశైవమునకు దీటుగ వీరవైష్ణవమత ప్రాబల్యమును సూచించునది అయ్యలరాజు త్రిపురాంతకుని బంటిమిట్ట రఘువీర శతకము. తాళ్ళపాక అన్నమాచార్యులు అలిమేలుమంగ వేంకటేశ్వరులపై రచించిన శతకములు ప్రత్యేకముగ గమనింపదగినవి. ఈ యుగమున జీవించిన శివకవులలో శరభాంకుడు పేర్కొనదగినవాడు. ఈతని శరభాంకలింగ శతకము భక్తి, నీతి, అధిక్షేప ప్రధానమైనది. అధిక్షేప శతక రచన కీ యుగము పునాదిగా నిలిచినదని భావింపవచ్చును. పురాణ యుగమునను, ఈ యుగమునను కవులందరో శతక కర్తలుగా కీర్తి వహించి యుండిరి. వెన్నెలకంటి జన్నయ తన శతకమున “కొండల్వంటి కవిశ్వరుల్ శతకముల్గార్పంగ” అని వచించియుండెను. ఆ కృతులన్నియు కాలగర్భమున

నశించినవి.- ఈ నాటికి శతక ప్రక్రియకు వివిధ కావ్య ప్రక్రియలలో విశిష్ట స్థానమేర్పడినది. దీనికిగల ప్రాభవమును గుర్తించియే విన్నకోట పెద్దన తన కావ్యాలంకార చూడామణి అను అలంకార గ్రంథమున సంఖ్యాబద్ధములగు లఘుకావ్యములను ప్రత్యేకముగ పేర్కొని వాని లక్షణములను వివరించియుండెను.

కవిత్రయ యుగమునందును, సంది యుగమునందును శతకములనేకములు రచింపబడినను లభించినవి కొన్ని మాత్రమే. కొన్ని అసమగ్రముగ లభించినవి, శతక కర్తృత్వమును గూర్చియు నిశ్చితములైన ఆధారములు లభించనివి కొన్ని, లీలానంద సర్వేశ్వర శతకమిట్టిదానిలో ప్రధానముగ పేర్కొనదగినది. యథావాక్కుల అన్నమయ్య కృతమని విశ్వసింపబడుచున్న ఈ శతకములోని పద్యములు కొన్ని మాత్రమే లభించినవి. కర్తృత్వమును సూచించు పద్యమిందు లేదు. చక్రపాణి రంగనాథకవి రచించిన గిరిజాధినాయక, చంద్రాభరణ శతకములలో ఒకటి రెండు పద్యములు మాత్రమే లభించినవి. శ్రీనాథుడు ప్రాకృత గాఢాసప్తశతి నాంధ్రీకరించినట్లు స్వయముగ వివరించియుండెను. కాని ఒక పద్యము తప్ప తక్కిన భాగము నేడలభ్యము. ప్రశస్తమైన కృతి అందును శ్రీనాథునివంటి మహాకవికృత శతకము కాలగర్భమున కలసినపుడు సామాన్య కవీశ్వరుల శతకములెన్ని మూలపడినవో చెప్పలేము. కాశీఖండము నందలి కొన్ని పద్యములు మయూరుని సూర్యశతక శ్లోకమునకునను వాదములు, ప్రబంధ రత్నాకరమున కానకొలను అన్నమయ్య ఆమరుకమునాంధ్రీకరించిన పద్యమొకటి ఉదాహృతము. పెదకోమటి వేమారెడ్డి ప్రాకృత సంస్కృతముల నాదరించిన ప్రభువు. ఈతడు గాఢా సప్తశతిలో నూరు గాథలకు భావదీపిక అను వ్యాఖ్యానమును, ఆమరుకమునకు చక్కని వ్యాఖ్యానమును రచించియుండెను.

ఈ అంశముల వలన నాటి కవి పండితుల దృష్టి ప్రాకృత, సంస్కృత కవులపై పసరించినదనియు, కొందరు వానిని ఆంధ్రీకరించుటకును ప్రయత్నించిననియు స్పష్టమగుచున్నది. ఇంతియేకాక శతక రచనలో నూత్న వస్తువును స్వీకరించుటకు ప్రయత్నములీ యుగముననే అంకురించినవి. క్రీ.శ. 1466న జీవించిన ప్రెగడుపల్లి పోతయ్య 'గోదావరీ' శతకమును రచించెను. ఇందలి ఒక పద్యము మాత్రమే లభించుచున్నది. శ్రీ నిడుదవోలు వేంకటరావుగారు ఈ యుగమున జీవించిన శతక కవులలో వటమూలుడు-గంగాధరుడు మున్నగువారు పేర్కొనదగిన వారని భావించుచున్నారు. వారి శతకముల గూర్చి వివరములధికముగ తెలియవు.

112. కొండల్వంటి కవీశ్వరుల్ శతకములూర్పంగ' అని చెప్పినవారు

- (1) త్రిపురాంతకుడు
- (2) తాళ్ళపాక అన్నమయ్య
- (3) శివదేవయ్య
- (4) వెన్నెలకంటి జన్నయ్య

113. భక్తి, నీతి, అధిక్షేప ప్రధానమైన శతకము రాసినది

- (1) సదానందుడు
- (2) త్రిపురాంతకుడు
- (3) పోతన
- (4) శరభాంకుడు

114. ఈ క్రింది వారిలో శతకత్రయముగా పేరుగాంచినవారు

- (1) శివదేవయ్య, యధావాక్కుల అన్నమయ్య, అన్నమయ్య
- (2) మల్లికార్జున పండితారాధ్యుడు, యధావాక్కుల అన్నమయ్య, పాల్కురికి సోమన
- (3) భద్రభూపాలుడు, పండితారాధ్యుడు, అన్నమయ్య
- (4) పోతన, అన్నమయ్య, శరభాంకుడు

115. అంబికా శతక కర్త

- (1) యధావాక్కుల అన్నమయ్య,
- (2) మల్లికార్జున పండితారాధ్యుడు
- (3) భద్రభూపాలుడు
- (4) త్రిపురాంతకుడు

116. ప్రథమ రాజనీతి శాస్త్ర శతకము

- (1) శివదేవమణి శతకము
- (2) నీతిశాస్త్ర ముక్తావళి
- (3) దేవకీనందన శతకము
- (4) సుమతీ శతకము

117. కావ్యాలంకార చూడామణి కర్త

- (1) వెన్నెలకంటి జన్నయ్య
- (2) తాళ్ళపాక అన్నమయ్య
- (3) విన్నకోట పెద్దన
- (4) యధావాక్కుల అన్నమయ్య,

118. త్రిపురాంతకుడు రచించిన శతకము

- (1) సుమతీ శతకము
- (2) నీతిశాస్త్ర ముక్తావళి
- (3) లీలానంద సర్వేశ్వర శతకము
- (4) ఒంటిమిట్ట రఘువీర శతకము

119. భావదీపిక పేరిట వ్యాఖ్యానము రచించిన వారు

- (1) నిడుదవోలు వెంకటరావు
- (2) పెదకోమటి వేమారెడ్డి
- (3) చక్రపాణి రంగనాథ కవి
- (4) శ్రీనాథుడు

120. సూర్యశతకము రాసినది

- (1) శ్రీనాథుడు
- (2) మయూరుడు
- (3) అన్నమయ్య
- (4) ప్రెగడుపల్లి పోతయ్య

పరీక్షార్థి తెలుగును భాష - II గా ఎంపిక
చేసుకొని ఉన్నట్లయితేవారు మాత్రమే ఈ
భాగములోని ప్రశ్నలకు సమాధానములు
వ్రాయవలెను.

భాగము V

భాష II

తెలుగు

సూచనలు : కింది వాటిలో అత్యంత సరైన జవాబును గుర్తించండి (ప్ర. 121 నుంచి 135 వరకు).

121. భాషా బోధన అభ్యసనాలలో ఈ క్రింది వాటిలో ఏది తరగతి వనరు కాదు?

- (1) తరగతి గది గ్రంథాలయం
- (2) రీడింగ్ కార్నర్
- (3) తరగతి గది పద్ధతులు
- (4) పదగోడ (Word wall)

122. నిర్దేశిత వాక్యం (A) : వ్యక్తిగత అభ్యసనానికి సంబంధించిన ప్రణాళికను ఒక భాషా బోధకుడు తప్పని సరిగా రూపొందించాలి.

హేతువు (R) : కొత్త భాషలను నేర్చుకునే వాళ్ళలో నేర్చుకోవటానికి సంబంధించి భిన్నత్వం ఉంటుంది.

కింది ప్రకటనలలో చదవండి మరియు సరైన ఎంపికను ఎంచుకోండి :

- (1) (A) సరైనది, అయితే (R) తప్పు.
- (2) (A) మరియు (R) సరైనవి, (A)కి (R) సరైన వివరణ కాదు.
- (3) (A) తప్పు, అయితే (R) సరైనది.
- (4) (A) మరియు (R) సరైనవి, (A)కి (R) సరైన వివరణ.

123. ఏ పద్ధతిలో అభ్యాసకుల ప్రథమ భాష బోధనలో కీలకమైన పాత్ర వహిస్తుంది?

- (1) సమాచార పంపిణీ భాషా బోధనా పద్ధతి
- (2) వ్యాకరణ అనువాద పద్ధతి
- (3) టాప్స్ ఆధారిత అభ్యాసం
- (4) ప్రత్యక్ష పద్ధతి

124. చేతన్ యొక్క ప్రథమ భాష భోజ్ పురి. తమిళనాడుకి వచ్చిన దగ్గరనుండి అతను ఒక భోజ్ పురి మాత్రమే మాట్లాడటం లేదు, స్థానికులతో కేవలం ఇంగ్లీషులోనే మాట్లాడుతున్నాడు. రెండవ కొత్త భాష ప్రాంతీయ భాష స్థానాన్ని తొలగించినప్పుడు, ఈ క్రిందివి ఉదాహరణగా ఉంటాయి

- (1) కోడ్ మిక్సింగ్
- (2) సబ్ ట్రాక్టివ్ ద్వితీయ భాషా వాదం
- (3) కోడ్ స్విచ్
- (4) ద్వితీయ భాషా వాదం

125. ఈ క్రింది వాటిలో ఏది అధ్యయన పూర్వ కార్యకలాపానికి మద్దతునిస్తుంది?

- (1) వాచకాన్ని చెప్పమని అభ్యాసకుల్ని అడగటం
- (2) ప్రెడిక్షన్ నైపుణ్యాలు వాడటం
- (3) వ్యాకరణ నిర్మాణాలను బోధించటం
- (4) పారా ఫ్రేజింగ్ నైపుణ్యాలు వాడటం

126. పరిహార బోధనకు సంబంధించి ఈ క్రింది వాటిలో ఏది వాస్తవం?

- (1) సామర్థ్య ప్రదర్శనను పెంపొందించుకునేందుకు మద్దతు అందించడం
- (2) వెనుకబడిన విద్యార్థుల మీద సానుభూతి చూపడం
- (3) సామర్థ్య ప్రదర్శన మెరుగు పరుచుకునేందుకు అదనపు మార్కులు వేయడం
- (4) వరప్రసాద (gifted) పిల్లల మీద మరింత శ్రద్ధ చూపడం

127. నిర్దేశిత వాక్యం (A) : భారత దేశంలో ఇంగ్లీషు ఒక అనుబంధ అధికార భాష

హేతువు (R) : భారతీయ పాఠశాలల్లో ఇంగ్లీషు విదేశీ భాషగా బోధిస్తారు.

కింది ప్రకటనలలో చదవండి మరియు సరైన ఎంపికను ఎంచుకోండి :

- (1) (A) సరైనది, (R) కాదు.
- (2) (A) మరియు (R) సరైనవి, (A)కి (R) సరైన వివరణ కాదు.
- (3) (A) సరైనది కాదు, (R) సరైనది.
- (4) (A) మరియు (R) సరైనవి, (A)కి (R) సరైన వివరణ.

128. ఈ క్రింది వాటిలో ఏది ఒక భాషకు ఉండే లక్షణం కాదు?

- (1) భాష ప్రతీకాత్మకంగా ఉంటుంది
- (2) భాష స్థిరంగా ఉంటుంది
- (3) భాష సామాజికమైంది
- (4) భాష క్రమానుగుణంగా ఉండేది

129. నిర్దేశిత వాక్యం (A) : పూర్వ జ్ఞానాన్ని గుర్తు చేసుకునేందుకు విద్యార్థులకి ప్రాంట్టింగ్ అత్యవసరం.

హేతువు (R) : విద్యార్థులు తమ పూర్వ జ్ఞానాన్ని గుర్తు చేసుకోవడం అనేది తమకు పరిచయమున్న జ్ఞానాన్ని కొత్త జ్ఞానంతో కలపటానికి ఉపకరిస్తుంది. కింది ప్రకటనలలో చదవండి మరియు సరైన ఎంపికను ఎంచుకోండి :

- (1) (A) సరైనది, (R) కాదు.
- (2) (A) మరియు (R) సరైనవి, (A)కి (R) సరైన వివరణ కాదు.
- (3) (A) సరైనది కాదు, (R) సరైనది.
- (4) (A) మరియు (R) రెండూ సరైనవి, (A)కి (R) సరైన వివరణ.

130. ఎనిమదవ తరగతి గదిలో ఒక ఉపాధ్యాయురాలు ఇంటిలో ఇంధన పొదుపు గురించి ఒక కరపత్రం తయారు చేయమని విద్యార్థులకు చెబుతూ ఒక అప్లిస్ మెంట్ ఇస్తుంది. ఈ కార్యకలాపం భాషకు సంబంధించిన ఏ లక్షణాన్ని పరిపూర్తి చేస్తుంది?

- (1) ప్రశ్న రూపాలు
- (2) సానుకూల అనివార్యతలు (imperatives)
- (3) తులనాత్మక
- (4) భూతకాలం

131. అభ్యాసకులు ఖాతాదారులతో నమూనా వ్యాపార సమాచార పంపిణీ చేయగలిగే సామర్థ్యాన్ని పెంపొందించేందుకు రూపొందించే పాఠ్య ప్రణాళిక లక్ష్యాలలో ఇది ఒకటి. ఈ లక్ష్యాన్ని ఈ క్రింది వాచక ప్రక్రియతో జత చేయవచ్చు

- (1) రిపోర్టు
- (2) వర్ణన
- (3) వ్యాసం
- (4) లేఖ

132. ఒక ఉపాధ్యాయురాలు విద్యార్థులను ఒక చిత్రంలో ఉన్న నాలుగు వాయిద్య పరికరాలను చూడమని చెప్పి, వాటిని వివిధ సంగీత సందర్భాలలో ఎందుకు ఉపయోగిస్తారో చర్చిస్తుంది. ఈ క్రింది వాటిలో ఈ జ్ఞానగ్రహణ నైపుణ్యాన్ని గుర్తించండి

- (1) విశ్లేషించడం
- (2) స్వరబద్ధం చేయటం (కంపోజింగ్)
- (3) హేతుబద్ధీకరించటం (రీజనింగ్)
- (4) ఊహించటం

133. ఒకే భాషను మాట్లాడేవాళ్ళు అదే భాషలోని మాట్లాడలేక శరీర భంగిమల ద్వారా భావాన్ని వ్యక్తపర్చే పద్ధతికి సంబంధించిన నియత భాషణ నుండి అనియత భాషణకు వెళ్ళినపుడు వాళ్ళు నిమగ్నమవుతున్నది ఈ క్రింది వాటిలో ఒక దానికి సంబంధించి వుంటుంది.

- (1) కోడ్ మిక్సింగ్
- (2) కోడ్ స్విచింగ్
- (3) మాండలికాలు
- (4) సోషియో లింగ్విస్టిక్స్

134. పిల్లల అనియత సంభాషణలు, స్నేహాలు, తమ కమ్యూనిటీలోని మిగతా వాళ్ళతో వాళ్ళ సంబంధాలు అనేవి ఈ క్రింది వాటిలో ఏ భాషారూపం మీద ఆధారపడి ఉంటాయి?

- (1) సర్దుబాటు (Accommodation)
- (2) సమీకరణం (Assimilation)
- (3) భాషా సామాజీకరణ
- (4) సాంస్కృతికరణం (Enculturation)

135. పదసంపదను ఉపయోగించటంలో వ్యాకరణం అభ్యాసకులకు ఈ పని చేసేందుకు మార్గం చూపుతుంది

- (1) నిఘంటు అంశాలను అర్థవంతమయిన భావవ్యక్తీకరణ అంశాలుగా కలపడం
- (2) విన్న విషయాలను మౌఖికంగా తిరిగి చెప్పేందుకు
- (3) పై తరగతుల్లో నియత లేఖన ప్రతులు రాయటానికి
- (4) నియత సందర్భాలలో మరింత ఎక్కువ ఖచ్చితత్వంతో, ఆత్మవిశ్వాసంతో మాట్లాడటం

సూచన : ఈ క్రింద ఇవ్వబడిన వ్యాసభాగమును చదివి 136 నుంచి 142 వరకుగల ప్రశ్నలకు సమాధానములు రాయండి.

నాకు చక్రపాణితో పరిచయం 1935లో. మా పరిచయానికి ఆధారం సాహిత్యపరమైనది. అప్పటికే ఆయనకు హిందీ, బెంగాలీ సాహిత్యంలో ప్రగాఢమైన పరిచయం ఉన్నది. ఆయన వద్ద బెంగాలీ, హిందీ మాన, వారపత్రికలు గుట్టలు గుట్టలుగా ఉండేవి. నాకు కొన్ని రాగూర్ కథలు, గోరా నవలలు తప్పిస్తే బెంగాలీ సాహిత్యం గురించి ఏమీ తెలీదు. హిందీ సాహిత్యం గురించి ప్రేమచంద్ పేరు మినహా దాదాపు ఏమీ తెలీదు. హిందీ సాహిత్యం గురించి ప్రేమచంద్ పేరు మినహా దాదాపు ఏమీ తెలియదని చెప్పొచ్చు. రాజశేఖర్ బోస్ (“పరశురాం”) రవీంద్రనాథ మైత్రా, శరత్, వనపూల్ మొదలయిన బెంగాలీ రచయితల రచనలు నాకు లభ్యమవటానికి కారణం చక్రపాణి పరిచయమే.

చక్రపాణి ఆ రోజులలో ఆసక్తితో చదువుతూ వచ్చిన పత్రికలలో ముఖ్యమైనది “శనివారేర్ చిటీ” అనే బెంగాలీ పత్రిక. కొందరు బెంగాలీ మేధావుల సమిష్టి కృషితో వ్యంగ్య, హాస్య సాహిత్య సాంస్కృతిక పత్రికగా అది వెలువడేది. ఆధునిక విజ్ఞానమంతా ఇంగ్లీషు భాష ద్వారానే వెలువడుతోందన్న భ్రమ నాకు ఆనాడే పోయింది. ఎందుకంటే నేను “డయలెక్టివ్స్” అనే మాటకూడా వినని రోజులలోనే చక్రపాణి ఆ విషయం బెంగాలీ పత్రికలలో చదవటం జరిగింది.

చక్రపాణి అనువాదాలు కొన్ని నేను యుద్ధానికి ముందు కాలంలోనే చదివాను. ఆయన కొందరు బెంగాలీ ప్రముఖ రచయితలతో ఉత్తర ప్రత్యుత్తరాలు ఇంగ్లీషులో జరపటానికి నేను కొంత సహాయం చేసాను. చక్రపాణి అనువాదాలు విశిష్టమైనవి. తాను అనువదించదలచిన రచనల స్వారస్యాన్ని పూర్తిగా గ్రహించటమే కాదు, చక్రపాణికి వాటిని దాదాపు తెలుగు రచనలు అనిపించేటట్టు పునఃసృష్టి చేసే శక్తి కూడా ఉండేది. (రుక్మిణీనాథశాస్త్రి ఏదో అనువాద గ్రంథం మీద విమర్శిస్తూ, “అనువాదం చక్రపాణీయంగా ఉన్నది,” అని రాసాడు.) అప్పటికే మాలో చాలామందికి చక్రపాణి అనువాదమంటే ప్రామాణికమైనదనే.

1935లోనే మొదటిసారి “యువ” పత్రిక పెట్టి నాలుగైదు సంచికలు తెచ్చాను. అది ఆగిపోయింది. తరువాత “యువ” పేరుతో కొన్ని పుస్తకాలు కూడా ప్రచురించాను. అదీ సాగలేదు. తరవాత కొంత కాలానికి “యువ”ను తిరిగి పత్రికగా ప్రారంభించటానికి నేను పూనుకున్నప్పుడు చక్రపాణి దానికి ఒక మకుటం - “మూకం కరోతి నా చాలం” -అన్నది సూచించాడు. ఆ మకుటంతోనే “యువ” రెండోసారి వెలువడింది. కానీ నా చేతి మీదుగా “యువ” వర్దిల్లనే లేదు. ఆ పేరు చిరస్థాయి చేసిన ఘనత చక్రపాణికిే దక్కింది.

నా మిత్రులు బి.ఎన్. రామారావుగారు, సి. పుల్లయ్యగారు బెజవాడలో ఆఫీసు పెట్టి చక్రపాణిని తాము తీయబోయే చిత్రానికి రచయితగా పెట్టుకోగోరారు. చక్రపాణికి ఆ ఇద్దరితోనూ వ్యక్తిగతమైన పరిచయం లేదు. అందుచేత 1939లో చక్రపాణి వెంట నేను కూడా తెనాలినుంచి బెజవాడ వెళ్ళి ఆయనను పుల్లయ్యగారి ఆఫీసులో దిగబెట్టాను. తరవాత వారు కొల్హాపూరులో “ధర్మపత్ని” సినిమా తీసారు.

చక్రపాణి గ్రహణశక్తి అసాధారణమైనది . ఆయనను ఏ కొత్త రంగంలో ప్రవేశ పెట్టినా దాని అంతు కనుక్కుని, ఆ రంగంలో ఏళ్ళ తరబడి కిందా మీదా అవుతున్న వారికన్నా హెచ్చు జ్ఞానం సంపాదించగల సూక్ష్మ బుద్ధి చక్రపాణిది. ‘ధర్మపత్ని’ పూర్తయ్యే లోపల ఆయనకు చిత్ర నిర్మాణం గురించి ఆమూలగ్రం తెలిసి ఉండాలి. అయితే ఆయనకు మరో సినిమా “ఛాన్స్” వాహినీ వారి “స్వర్గసీమ”లోనే వచ్చింది.

ఆ మధ్య కాలంలో నేను పత్రికా రంగంలో ప్రవేశించాను. నేనూ, రుక్మిణీనాథశాస్త్రి ఆంధ్ర వారపత్రిక చూస్తూ ఉండేవాళ్ళం. ఆ కాలంలో చక్రపాణి హాస్య రచనలు కొన్ని వెలువడ్డాయి. అందులో ఒకటి “చక్రపాణి ఫిలిమ్స్ వారి గజేంద్ర మోక్షం” తీయబోతున్నట్టు ప్రకటన. అందులో - “కావలెను: పాడగల ఏనుగూ, పట్టగల మొసలీ కావలెను. షరా:మోత్ ఆర్గన్ వాయించే సర్కస్ ఏనుగులు అవసరం లేదు.”

దీని తర్వాత “చక్రపాణి ఫిలిమ్స్ వారి గజేంద్ర మోక్షం విడుదల. ప్రముఖుల అభిప్రాయాలు.” ఆ రోజులలో సారధీవారి “మాలపిల్ల” మీద చెలరేగిన దుమారం మీద ఈ రచన సెటైర్.

ఆంధ్ర వారపత్రికలో నేను కొన్ని శ్రీశ్రీ సర్రియలిస్టు రచనలు చేసాను. చక్రపాణి అదే ధోరణిలో ఒక సర్రియలిస్ట్ కవిత పంపాడు. అది చాలా మందికి తగిలే రచన. కానీ ఎవరి మటుకు వారు అంతా తమ మీదనే అనుకొన్నారు. అయితే అందులో తమ మీద ఉన్న “నింద” ఏమిటో ఎవరికీ అంతుబట్టలేదు. నిజానికి అందులో ఎవరి మీదా నింద లేదు. ఏమీ అనకుండానే ఇతరులను “గిళ్ళీ”గా ఫీలయ్యేటట్టు చెయ్యడం గొప్ప విద్య కాదా.

యుద్ధ కాలంలో చక్రపాణి ప్రచురించిన సొంత కథలు వ్యంగ్య హాస్య పూరితమైనవి. అవి “పాతమంగలి”, “తోకచుక్క” అనే సంపుటాలుగా యువ ప్రచురణలలో వెలువడ్డాయి.

“స్వర్గసీమ” విడుదల అయిన తరువాత చక్రపాణి పూర్తిగా సినిమా మనిషి అయినట్టు భావించవచ్చు. పాత సంపర్కాలు కొన్ని పోయి, కొత్త సంపర్కాలూ, కొత్త వాతావరణమూ ఆయనకు ఏర్పాటయ్యాయి. అది ఒక రకం పునర్జన్మ. బొత్తిగా స్తబ్ధ జీవితం గడిపే వాళ్ళను మినహాయిస్తే చురుకుగా కార్యకలాపాలలో మునిగితేలే ఏ బుద్ధిజీవి అయినా అనేక జన్మలు ఎత్తక తప్పదు. అయితే చక్రపాణికి గతం చివరి దాకా సజీవంగానే ఉంటూ వచ్చింది. దశలు మారి, హోదా పెరిగి ధనం సంపాదించినవాళ్ళు తమ గతాన్ని మరచిపోవటం సహజం. కానీ చక్రపాణిలో ఎన్ని మార్పులు వచ్చినా, గతం ఆయనకు సజీవంగానే ఉండింది. ఏ అవకాశం దొరికినా ఆయన గత స్మృతులు ఆసక్తితో నెమరు వేసుకునేవాడు. వర్ధమాన సమస్యల పట్ల ఆయన దృక్పథంలో ఎన్ని మార్పులు ఏర్పడినా, తన పూర్వానుభవాల పట్ల ఆయన వైఖరి ఏమీ మారినట్టు కనబడేది కాదు. మనిషి మారటమనేది ఆయన దృష్టిలో దాటరాని నియమం.

136. గజేంద్ర మోక్షం సినిమా ప్రకటన ఏ పత్రికలో వెలువడింది?

- (1) ఆంధ్ర వారపత్రిక
- (2) డయలెక్టిక్స్
- (3) యువ
- (4) బెంగాలీ పత్రిక

137. అనువాదం చక్రపాణీయంగా ఉన్నదని రాసినవారు

- (1) ప్రేమ్ చంద్
- (2) శ్రీశ్రీ
- (3) రవీంద్రనాథ్ మైత్రా
- (4) రుక్మిణీనాథశాస్త్రి

138. ఈ క్రింది వారిలో సర్రియలిస్ట్ రచనలు చేసింది

- (1) శ్రీశ్రీ
- (2) రుక్మిణీనాథశాస్త్రి
- (3) పి. పుల్లయ్య
- (4) శరత్

139. బెంగాలీ సాహిత్యంలో పరిచయం ఎవరికి ఉంది?

- (1) బి.ఎన్. రామారావు
- (2) ప్రేమ్ చంద్
- (3) పి. పుల్లయ్య
- (4) చక్రపాణి

140. తోకచుక్క ఎవరి కథల సంపుటి?

- (1) చక్రపాణి
- (2) శ్రీశ్రీ
- (3) ప్రేమ్ చంద్
- (4) రవీంద్రనాథ్ ఠాగోర్

141. “మాలపిల్ల” చిత్రం తీసినవారు

- (1) సారథి
- (2) వాహినీ ఫిలిమ్స్
- (3) చక్రపాణి ఫిలిమ్స్
- (4) శ్రీశ్రీ ఫిలిమ్స్

142. ఏ సినిమా విడుదల తర్వాత పూర్తిగా సినిమా మనిషి అయ్యాడు చక్రపాణి?

- (1) ధర్మపత్ని
- (2) స్వర్ణసీమ
- (3) మాలపిల్ల
- (4) నింద

సూచన : ఈ క్రింద ఇవ్వబడిన వ్యాసభాగమును చదివి 143 నుండి 150 వరకుగల ప్రశ్నలకు సమాధానాలు రాయండి.

రష్యా దేశంలో 1917 విప్లవానికి పూర్వం ప్రపంచ ప్రసిద్ధికెక్కిన సాహిత్య సృష్టి చేసిన అనేకమంది రచయితల్లో చెప్పుకోదగినవాడు ఆంటన్ చెకోవ్. పుష్కిన్, టాల్ స్టాయ్, డాస్టావ్ స్కీ, టర్జెనివ్, గోగోల్, గోర్కీ మొదలైన రచయితలు పుట్టిన రష్యాలోనే చెకోవ్ కూడా జన్మించాడు. ఇతడు గోర్కీ, టాల్స్టాయిలకి సమకాలీకుడే కాక వారికి దగ్గరి స్నేహితుడు కూడాను.

చెకోవ్ 1904 లో తన 45వ ఏట చనిపోయాడు తండ్రి చిన్న దుకాణం వర్తకుడు. తాత బానిస రైతు. చెకోవ్ సాహిత్య ప్రతిభకు చిన్నతనంలో అనేకమైన అడ్డంకులు కలిగాయి. ఆకలి బాధలనుంచి సంకుచిత మూఢ విశ్వసాల సంకెళ్ళ వరకు అతడు ఎన్నో కష్టాలకు గురయ్యాడు. అయినా అతడు వాటన్నిటినీ అధిగమించి ఉజ్వల కళాశిఖరాల నందుకోగలిగాడు. టాల్స్టాయ్ వంటి ఉద్బంధుడు బ్రతికున్న కాలంలోనే అతన్ని రష్యన్ సారస్వతానికి చక్రవర్తి అని సమకాలీకులన్నారు. చెకోవ్ కీర్తి అతని కథల మీద, నవలల మీద, అతనికే ప్రత్యేకంగా చెందిన నాటకాల మీద ఆధారపడి ఉంది. గోర్కీతో కలిసి అతను మాస్కో ఆర్ట్ థియేటరులో నాటకాలు ప్రదర్శించేవాడు.

చెకోవ్ ఆశావాది. రష్యా భవిష్యత్తును అతడు తన రచనల్లో ఉత్తేజకరంగా ఊహించి ఆహ్వానించాడు. అతడు తన కాలపు రాజకీయ జీవితంలో ప్రత్యక్షంగా పాల్గొనలేదు. కానీ జార్ చక్రవర్తి కారాగారాలను,

నిరంకుశ పీడనను అతడు వర్ణించడం చూస్తే, నిజమైన విప్లవవాది అని గ్రహించగలం. ఒకసారి 'అకాడమీ ఆఫ్ సైన్సెస్' సంస్థకు ఎన్నిక జరిగినప్పుడు గోరీ ఎన్నికను జార్ అక్రమంగా రద్దు చేసాడు. ఈ రద్దును నిరసిస్తూ చెకోవ్ తాను ఎన్నుఎన్నుకోబడినప్పటికీ, సభ్యత్వాన్ని కాలదన్ని వద్దన్నాడు.

చెకోవ్ 1905లో జరిగిన మొదటి విప్లవానికి ముందే చనిపోయాడు. కానీ చనిపోయే వరకు ఎంతో కుతూహలంతో, సంతోషంతో ప్రజాశక్తుల పురోగమనాన్ని గమనించాడు. అతడు వ్రాసిన ఆఖరు కథ 'టైడ్' లో అతని బలమైన విప్లవోత్సాహం ప్రతిధ్వనిస్తుంది.

చెకోవ్ రచనల్లో అపారమైన దేశప్రేమ కనిపిస్తుంది. అతని పాత్రలు ఆవేశంతో జార్ నిరంకుశత్వాన్ని ఖండించటం చదివితే మన నెత్తురు ఉడుకెక్కుతుంది. రష్యన్ ప్రజల్లోని ఉత్తమ గుణాలన్నీ అతని రచనల్లో స్థానం సంపాదించుకున్నాయి.

టాల్ స్టాయ్ ఒకసారి చెకోవ్ తో ఇలాగన్నాడట, "నువ్వు నిజమైన రష్యన్. నీలో రష్యన్తనం పరిపూర్ణత చెందింది" ఇలాగని ప్రేమగా నవ్వి టాల్ స్టాయ్ చెకోవ్ ను కొగిలించుకున్నాట్ట. ఈ సంగతిని తర్వాత ఎప్పుడో గోరీ బయట పెట్టాడు.

చెకోవ్ వాస్తవికవాది. అతని కథల్లో రష్యన్ జీవితంలోని ప్రతి రంగమూ, ప్రతి తరగతీ, వృత్తి, రష్యాలోని ప్రతి రాష్ట్రమూ వర్ణితమయ్యాయి. ఆ కాలంలోని జమీందార్లు, వర్తకులు, విజ్ఞాన శాస్త్రజ్ఞులు, పేద రైతులు, కూలీలు- అందరినీ పాత్రలుగా స్వీకరించాడు. ముఖ్యంగా మనం రోజు చూసే మామూలు మనుషుల్నే ఎంతో అందంగా తిరిగి కథల్లో సృష్టించాడు.

1880-1890 సంవత్సరాలలో రష్యాలో అతి క్రూరమైన నిరంకుశత్వం తాండవం చేసింది. చెకోవ్ సునిశిత హృదయం చుట్టూ ఉన్న దుస్సహ

వాతావరణానికి మహాక్రోధంతో స్పందించింది. నిజమైన మానవత్వంతో కూడిన కొత్త జీవితం కోసం అతడు తహతహలాడిపోయాడు. తన కాలంలోని నిర్ద్వంద్వ సంఘ ధర్మాన్ని నిరసిస్తూ కథలు వ్రాసాడు, ఉజ్వలమైన, విభిన్నమైన భవిష్యత్తును గూర్చి కలలుగంటూ కథలు వ్రాసాడు.

రాజుల్నీ, వారి సామంతుల్నీ, జలగలవంటి జమీందారుల్నీ, అధిమానవత్వాన్ని ఆశించే అహంభావపరుల్నీ. "ఎస్టేట్" "ప్రిన్సెస్" మొదలైన కథల్లో తూర్పారబట్టాడు. పెట్టుబడిదారీ పాలనం ప్రజలను అన్ని విధాలా నడుములు విరగొట్టి, అధఃపతితుల్నీ చేస్తుందని అతడు ధృఢంగా నమ్మాడు. 'మైలైఫ్' అనే నవలలో ఒక మనిషి మరొక మనిషిని ముడివస్తువుగా వాడుకోవడం, సాంఘిక అసమానత్వంలోని అన్యాయం చాలా గొప్పగా చిత్రించాడు. విప్లవానికి ముందటి రష్యన్ గ్రామాల యదార్థ పరిస్థితిని గ్రహించాలంటే అతని "ముజిక్స్", "డిచ్" అనే కథలు చదవాలి. కాయకష్టం చేసే కర్షకుల చీకటి జీవితాలని, అజ్ఞానాన్ని, భూస్వాముల అంతులేని దురాశని అతడు చిత్రించిన విధానం చూస్తే అతడు పరిస్థితులనెంత విభజనగా, లోతుగా అర్థం చేసుకోగలిగాడో, అతని కళా నైపుణ్యం ఎంత నిశితమో బోధపడుతుంది.

చెకోవ్ కథల్లోను, నవలలు, నాటకాలలోను 'పండితులను' నిర్దయగా విమర్శిస్తాడు. అతని సానుభూతి అంతా మామూలు మనుషుల మీద, పేరులేని స్వార్థత్యాగుల మీద కేంద్రీకృతమైంది. తమ పాండిత్యానికి, తెలివితేటలకూ తామే మురిసిపోయే మేధావంతులను, ధనిక తరగతిలోని సోమరులను, తక్కువ తరగతి ప్రజలను వేళాకోళంగా అణచివేసే భూస్వాములను, సాంఘిక సమస్యలకేసి ఒక్కసారైనా చూడని రష్యన్ రచయితలను అతడు తన రచనల్లో అతి సూక్ష్మమైన దెబ్బలు తీసాడు. అయోనిచ్, గూస్ బెర్రీ,

గ్రామర్ టీచర్ అనే అతని ఉత్తమ కథల్లో సంకుచిత వాడుల మీద ఎంత తీవ్ర విమర్శ చేసాడో కనిపిస్తుంది.

ఒక వినూత్న జీవితం ఉదయిస్తున్నదనీ, సంకుచిత విశ్వాసాలు, విధానాలు దాని ముందు నశిస్తాయనీ, నిజమైన మానవత్వం, సౌందర్యం ఉద్భవిస్తాయనీ చెకోవ్ గ్రహించాడు. రష్యా భవిష్యత్తులో అతనికి అచంచల విశ్వాసం ఉంది.

చెకోవ్ సోవియట్ ప్రజలకి చాలా ఇష్టుడు. లెనిన్, స్టాలిన్ లు చెకోవ్ రష్యన్ ప్రతిభకు ప్రతినిధి అన్నారు. అతని రచనలు ఈరోజుకీ ఎన్నో ప్రతులు అమ్ముడుపోతూనే ఉన్నాయి. ఇప్పటికీ అతని నాటకాలు విరివిగా ప్రదర్శితమవుతూ ప్రజలకానందం చేకూరుస్తూనే ఉన్నాయి. అతని జీవితం మీద, రచనల మీద ఇంకా పరిశోధనలు జరుగుతూనే ఉన్నాయి.

ఆంటన్ చెకోవ్ సాహిత్య ప్రభావం పశ్చిమ యూరప్ లో కూడా ఒక్క సాహిత్యంలోనే కాక మిగతా రంగాల్లో కూడా గాఢంగా పడింది. బెర్నార్డ్ షా తన 'హార్ట్ ట్రేక్ హౌస్' అనే నాటకం చెకోవ్ ఆవేశంలో పడి వ్రాసిందేనన్నాడు...

143. చెకోవ్ నిర్ణయ విమర్శ ఎవరి మీద చేసాడు?

- (1) బెర్నార్డ్ షా
- (2) గోర్కీ
- (3) టాల్ స్టాయ్
- (4) పండితులు

144. విప్లవాత్పూర్వ రష్యన్ గ్రామాల స్థితి యధార్థ చిత్రణ చేసినది

- (1) ఎస్టేట్
- (2) డిచ్
- (3) ప్రిన్సెస్
- (4) మైలైఫ్

145. చెకోవ్ ఎప్పుడు మరణించాడు?

- (1) 1890
- (2) 1904
- (3) 1880
- (4) 1917

146. సంకుచితవాదులపై తీవ్ర విమర్శ దేనిలో ఉంది?

- (1) డిచ్
- (2) ముజిక్స్
- (3) అయోనిచ్
- (4) గ్రామర్ టీచర్

147. ఆంటన్ ఆఖరు కథ

- (1) మైలైఫ్
- (2) ప్రిన్సెస్
- (3) హార్ట్ ట్రేక్ హౌస్
- (4) బైడ్

148. హార్ట్ ట్రేక్ హౌస్ ఎవరి రచన?

- (1) టర్జనీన్
- (2) టాల్ స్టాయ్
- (3) బెర్నార్డ్ షా
- (4) పుష్కిన్

149. రష్యన్ ప్రతిభకు ప్రతినిధిగా చెకోవ్ ను పేర్కొన్నది-

- (1) పుష్కిన్-టాల్ స్టాయ్
- (2) లెనిన్-స్టాలిన్
- (3) డాస్టావ్ స్కీ-టర్జనీన్
- (4) గోగోల్-గోర్కీ

150. మనిషిని ముడివస్తువుగా మనిషి వాడుకోవడాన్ని చిత్రించిన రచన

- (1) గూస్ బెర్రి
- (2) మైలైఫ్
- (3) అయోనిచ్
- (4) బైడ్

SPACE FOR ROUGH WORK

కింది సూచనలను జాగ్రత్తగా చదవండి :

1. వేర్వేరు ప్రశ్నలకు సమాధానమిచ్చే విధానం పరీక్షా పుస్తకంలో వివరించబడింది. వాస్తవానికి ప్రశ్నలకు సమాధానం ఇచ్చే ముందు మీరు జాగ్రత్తగా చదవాలి.
2. ప్రతి ప్రశ్నకు నాలుగు జవాబులు ఇవ్వడమైనది. అందులో సరియైన జవాబును ఎన్నుకొని OMR జవాబు పత్రమందలి పేజి-2 లో గల వృత్తాలలో ఒకదానిని మాత్రమే నీలి లేదా నలుపు బాల్‌పెన్నతో నింపండి. ఒకసారి జవాబును ఎన్నుకొని వృత్తంలో నింపినచో దానిని మార్పుటకు వీలుండదు.
3. పరీక్షార్థి జవాబు పత్రాలను మడత పెట్టుటకాని, ఏ ఇతర గుర్తులు పెట్టుటకాని చేయరాదు. పరీక్షార్థి తన క్రమ సంఖ్యను కేటాయించిన స్థానంలో మాత్రమే రాయాలి. ఇంక ఎక్కడా రాయకూడదు.
4. పరీక్షా పుస్తకం మరియు జవాబు పత్రాలను తగు జాగ్రత్తగా ఉపయోగించండి. ఎందుకంటే ఎట్టి పరిస్థితులలోనూ (పరీక్షా పుస్తకం మరియు జవాబు పత్రంలో గల సంఖ్య లేదా కోడ్‌లలో తేడా ఉంటేతప్ప) ఇంకోసారి మార్చి ఇవ్వబడదు.
5. హాజరీ పత్రములో గల మరియు పరీక్షా పుస్తకం/జవాబు పత్రాలలో ఇవ్వబడిన కోడ్ మరియు సంఖ్యలను సరిచూసుకొని తప్పలేకుండా రాయండి.
6. ఒక యంత్రం OMR జవాబు పత్రంలో కోడ్‌డ్ సమాచారాన్ని చదువుతుంది. అందువల్ల ఎటువంటి సమాచారం అసంపూర్ణంగా ఉంచకూడదు మరియు ఇది అడ్మిట్ కార్డులో ఇచ్చిన సమాచారానికి భిన్నంగా ఉండకూడదు.
7. పరీక్షార్థి పరీక్ష జరుగు హాలు లేక గదిలోనికి, ప్రవేశ పత్రము తప్ప మరియు ఏ ఇతర పాఠ్యాంశాలకు సంబంధించిన ముద్రిత లేదా చేతివ్రాతతో కూడిన కాగితాలు, కాగితపు ముక్కలు తేరాదు. పేజర్, మొబైల్ ఫోను మరియు సాంకేతిక పరికరాలను ఏ వస్తువునూ తీసుకొనివెళ్ళటకు మరియు ఉపయోగించుటకు అనుమతి లేదు.
8. మొబైల్ ఫోన్లు, వైరెస్ కమ్యూనికేషన్ పరికరాలు (స్విచ్ ఆఫ్ మోడ్‌లో కూడా) మరియు ఇతర నిషేధిత వస్తువులను పరీక్షా మందిరాలు/గదుల్లోకి తీసుకురాకూడదు. ఈ సూచనలను పాటించడంలో విఫలమైతే పరీక్షలో అన్యాయమైన మార్గాలను ఉపయోగించినట్లుగా పరిగణించబడుతుంది మరియు పరీక్ష రద్దుతో సహా అభ్యర్థిపై చర్యలు తీసుకోబడతాయి.
9. గది పరీక్షా పర్యవేక్షకుడు, అనుమతి ప్రవేశపత్రాన్ని చూపమన్నపుడు పరీక్షార్థి తప్పక చూపించాలి.
10. పరీక్షాధికారి లేదా పరీక్షా పర్యవేక్షకుని ప్రత్యేక అనుమతిలేనిదే పరీక్షార్థి, తను కూర్చున్న చోటునుండి కదలకూడదు.
11. పరీక్షార్థి జవాబు పత్రాన్ని పూర్తిచేసి గది/హాలులో పరీక్షాపర్యవేక్షకునికి ఇచ్చి, రెండవసారి హాజరు పట్టీలో సంతకం చేసిన తరువాతనే, పరీక్షా గదిని విడిచి వెళ్ళాలి. రెండవసారి హాజరు పట్టీలో సంతకం చేయకుండా వెళ్ళిన, అతడు జవాబు పత్రాన్ని ఇవ్వనట్లుగా భావించడం జరుగుతుంది. లేదా అతడు అనుచిత పద్ధతిలో ప్రవర్తించినట్లుగా భావించడం జరుగుతుంది. పరీక్షార్థి తన ఎడమ చేతి బొటన వేలు ముద్రను హాజరీ పత్రములో కేటాయించిన స్థానములో పెట్టవలెను.
12. ఎలక్ట్రానిక్/చేతితో ఉపయోగించు కాలిక్యులేటర్‌ను వాడుట నిషేధం.
13. ఎగ్జామినింగ్ సంస్థ విధించిన నియమ నిబంధనలకు అనువుగా పరీక్షార్థి పరీక్షాగదిలో మెలగవలసి ఉంటుంది. అనుచితంగా ప్రవర్తించినవారిని శిక్షించు అధికారం ఎగ్జామినింగ్ సంస్థ నియమనిబంధనలకు అనుగుణంగా ఉండును.
14. పరీక్షా పుస్తకం, మరియు జవాబు పత్రాలలోని గల ఏ భాగాన్నీ ఎట్టి పరిస్థితులలోనూ వేరు చేయకూడదు.
15. పరీక్షార్థి పరీక్ష పూర్తయిన తరువాత, గదిని విడిచి వెళ్ళుటకు పూర్వం జవాబు పత్రాన్ని హాలు/గది పరీక్షా నిర్వహణాధికారికి తప్పక ఇవ్వాలి. పరీక్షార్థి తనతోపాటు ఈ పరీక్షాపుస్తకాన్ని తీసుకొని వెళ్ళవచ్చును.

READ THE FOLLOWING INSTRUCTIONS CAREFULLY :

1. The manner in which the different questions are to be answered has been explained in the Test Booklet which you should read carefully before actually answering the questions.
2. Out of the four alternatives for each question, only one circle for the correct answer is to be darkened completely with **Blue/Black Ball Point Pen** on **Side-2** of the OMR Answer Sheet. The answer once marked is not liable to be changed.
3. The candidates should ensure that the Answer Sheet is not folded. Do not make any stray marks on the Answer Sheet. Do not write your Roll No. anywhere else except in the specified space in the Answer Sheet.
4. Handle the Test Booklet and Answer Sheet with care, as under no circumstances (except for discrepancy in Test Booklet Code or Number and Answer Sheet Code or Number), another set will be provided.
5. The candidates will write the correct Test Booklet Code and Number as given in the Test Booklet/Answer Sheet in the Attendance Sheet.
6. A machine will read the coded information in the OMR Answer Sheet. Hence, no information should be left incomplete and it should not be different from the information given in the Admit Card.
7. Candidates are not allowed to carry any textual material, printed or written, bits of papers, pager, mobile phone, electronic device or any other material except the Admit Card inside the Examination Hall/Room.
8. Mobile phones, wireless communication devices (even in switched off mode) and the other banned items should not be brought in the examination halls/rooms. Failing to comply with this instruction, will be considered as using unfair means in the examination and action will be taken against the candidate including cancellation of examination.
9. Each candidate must show on demand his / her Admit Card to the Invigilator.
10. No candidate, without special permission of the Centre Superintendent or Invigilator, should leave his / her seat.
11. The candidates should not leave the Examination Hall/Room without handing over their Answer Sheet to the Invigilator on duty and sign the Attendance Sheet twice. Cases where candidate has not signed the Attendance Sheet second time will be deemed not to have handed over the Answer Sheet and dealt with as an unfair means case. **The candidates are also required to put their left-hand THUMB impression in the space provided in the Attendance Sheet.**
12. Use of Electronic/Manual Calculator is prohibited.
13. The candidates are governed by all Rules and Regulations of the Examining Body with regard to their conduct in the Examination Hall/Room. All cases of unfair means will be dealt with as per Rules and Regulations of the Examining Body.
14. No part of the Test Booklet and Answer Sheet shall be detached under any circumstances.
15. **On completion of the test, the candidate must hand over the Answer Sheet to the Invigilator in the Room/Hall. The candidates are allowed to take away this Test Booklet with them.**

निम्नलिखित निर्देशों को ध्यान से पढ़ें :

1. जिस प्रकार से विभिन्न प्रश्नों के उत्तर दिए जाने हैं उसका वर्णन परीक्षा पुस्तिका में किया गया है, जिसे आप प्रश्नों का उत्तर देने से पहले ध्यान से पढ़ लें।
2. प्रत्येक प्रश्न के लिए दिए गए चार विकल्पों में से सही उत्तर के लिए OMR उत्तर पत्र के पृष्ठ-2 पर केवल एक वृत्त को ही पूरी तरह नीले/काले बॉल पॉइंट पेन से भरें। एक बार उत्तर अंकित करने के बाद उसे बदला नहीं जा सकता है।
3. परीक्षार्थी सुनिश्चित करें कि इस उत्तर पत्र को मोड़ा न जाए एवं उस पर कोई अन्य निशान न लगाएँ। परीक्षार्थी अपना अनुक्रमांक उत्तर पत्र में निर्धारित स्थान के अतिरिक्त अन्यत्र न लिखें।
4. परीक्षा पुस्तिका एवं उत्तर पत्र का ध्यानपूर्वक प्रयोग करें, क्योंकि किसी भी परिस्थिति में (केवल परीक्षा पुस्तिका एवं उत्तर पत्र के कोड या संख्या में भिन्नता की स्थिति को छोड़कर) दूसरी परीक्षा पुस्तिका उपलब्ध नहीं करायी जाएगी।
5. परीक्षा पुस्तिका/उत्तर पत्र में दिए गए परीक्षा पुस्तिका कोड व संख्या को परीक्षार्थी सही तरीके से उपस्थिति-पत्र में लिखें।
6. OMR उत्तर पत्र में कोडित जानकारी को एक मशीन पढ़ेगी। इसलिए कोई भी सूचना अधूरी न छोड़ें और यह प्रवेश पत्र में दी गई सूचना से भिन्न नहीं होनी चाहिए।
7. परीक्षार्थी द्वारा परीक्षा हॉल/कक्ष में प्रवेश पत्र के सिवाय किसी प्रकार की पाठ्य सामग्री, मुद्रित या हस्तलिखित, कागज़ की पर्चियाँ, पेजर, मोबाइल फोन, इलेक्ट्रॉनिक उपकरण या किसी अन्य प्रकार की सामग्री को ले जाने या उपयोग करने की अनुमति नहीं है।
8. मोबाइल फोन, बेतार संचार युक्तियाँ (स्विच ऑफ अवस्था में भी) और अन्य प्रतिबंधित वस्तुएँ परीक्षा हॉल/कक्ष में नहीं लाई जानी चाहिए। इस सूचना का पालन न होने पर इसे परीक्षा में अनुचित साधनों का प्रयोग माना जाएगा और परीक्षार्थी के विरुद्ध कार्यवाही की जाएगी, परीक्षा रद्द करने सहित।
9. पूछे जाने पर प्रत्येक परीक्षार्थी, निरीक्षक को अपना प्रवेश-पत्र दिखाएँ।
10. केन्द्र अधीक्षक या निरीक्षक की विशेष अनुमति के बिना कोई परीक्षार्थी अपना स्थान न छोड़ें।
11. कार्यरत निरीक्षक को अपना उत्तर पत्र दिए बिना एवं उपस्थिति-पत्र पर दुबारा हस्ताक्षर किए बिना परीक्षार्थी परीक्षा हॉल/कक्ष नहीं छोड़ेंगे। यदि किसी परीक्षार्थी ने दूसरी बार उपस्थिति-पत्र पर हस्ताक्षर नहीं किए तो यह माना जाएगा कि उसने उत्तर पत्र नहीं लौटाया है और यह अनुचित साधन का मामला माना जाएगा। परीक्षार्थी अपने बाएँ हाथ के अँगूठे का निशान उपस्थिति-पत्र में दिए गए स्थान पर अवश्य लगाएँ।
12. इलेक्ट्रॉनिक/हस्तचालित परिकलक का उपयोग वर्जित है।
13. परीक्षा-हॉल/कक्ष में आचरण के लिए परीक्षार्थी परीक्षण संस्था के सभी नियमों एवं विनियमों द्वारा नियमित हैं। अनुचित साधनों के सभी मामलों का फैसला परीक्षण संस्था के नियमों एवं विनियमों के अनुसार होगा।
14. किसी भी परिस्थिति में परीक्षा पुस्तिका और उत्तर पत्र का कोई भाग अलग न करें।
15. परीक्षा सम्पन्न होने पर, परीक्षार्थी कक्ष/हॉल छोड़ने से पूर्व उत्तर पत्र निरीक्षक को अवश्य सौंप दें। परीक्षार्थी अपने साथ इस परीक्षा पुस्तिका को ले जा सकते हैं।